

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/105720,Sokoly-i-Latajace-Fortece.html>

Uroczystość poświęcenia trzech bombowców Boeing B-17 w budynku audytorium Sokolstwa Polskiego w Ameryce. Pittsburgh, 21 listopada 1943 r. (fot. z zasobu AIPN)

ARTYKUŁ

Sokoły i „Latające Fortece”

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

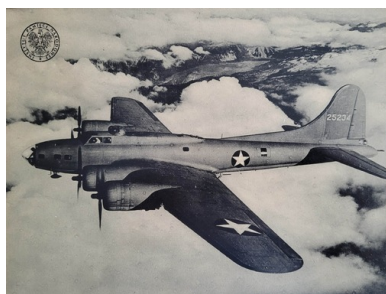
Autor: KRZYSZTOF PAWLUCZUK 21.02.2024

Jednym z istotnych osiągnięć Sokolstwa Polskiego w Ameryce podczas II wojny światowej była akcja zakupu obligacji wojennych na pokrycie kosztów bombowców Boeing B-17, określanych mianem „Latająca Forteca”, dla lotnictwa Stanów Zjednoczonych. Stanowiła ona element rozpoczętej we

wrześniu 1943 r. trzeciej wojennej pożyczki USA.

Obligacje wojenne były to dłużne papiery wartościowe, emitowane przez amerykański rząd w celu pokrycia ogromnych kosztów zakupu broni i sprzętu wojskowego oraz prowadzenia operacji militarnych. Były zasadniczo pożyczką dla rządu.

Władze oferowały ich sprzedaż według stopy zwrotu poniżej stopy rynkowej oraz osiągnięcie największych zysków dopiero po okresie od 10 do 30 lat. Ze względu na powyższe starano się osiągnąć zamierzony efekt poprzez ogromną akcję propagandową o charakterze patriotycznym i emocjonalne apele do całego społeczeństwa.

Ilustracja ciężkiego bombowca Boeing B-17, lata II wojny światowej (fot. z zasobu AIPN)

Prezes Sokolstwa Polskiego w Ameryce Teofil Starzyński (stoi w środku) trzyma model bombowca Boeing B-17 „Paderewski”, lata II wojny światowej (fot. z zasobu

300 tysięcy dolarów za samolot

Prezydent Stanów Zjednoczonych Franklin D. Roosevelt w dniu 26 lipca 1943 r. oficjalnie proklamował, że w czwartek, 9 września 1943 r., zostanie uruchomiona trzecia pożyczka wojenna. Sokolstwo, podobnie jak w poprzednich latach, włączyło się aktywnie w promocję i wsparcie wydatków militarnych państwa. W tym przypadku udział związku miał bardzo konkretną formułę.

Po porozumieniu się z lokalnymi władzami, zarząd Sokolstwa na swoim sierpniowym posiedzeniu uchwalił przeprowadzenie dwumiesięcznej kampanii, mającej na celu zakup obligacji wojennych na kwotę 300 tysięcy dolarów. Suma ta miała pokryć koszt zakupu ciężkiego samolotu bombowego Boeing B-17 „Latająca Forteca”, któremu, w przypadku sukcesu zbiórki, nadano by nazwę „*Polish Falcons of America*”.

Stefania Maziarz z Hamtramck w stanie Michigan, przewodnicząca komitetu sprzedaży obligacji wojennych na terenie XIII Okręgu Sokolstwa Polskiego w Ameryce, wręcza prezesowi związku Teofilowi Starzyńskiemu pokwitowanie za środki zebrane na zakup bombowca Boeing B-17, 1943 r. (fot. z zasobu AIPN)

Wiceprezeska związku Maria Korpanty (stoi czwarta od lewej) z członkiniami Sokolstwa Polskiego w Ameryce podczas zbierania funduszy na zakup bombowca Boeing B-17, 1943 r. (fot. z zasobu AIPN)

Zakupiony samolot miał uczestniczyć w wyczekiwanej inwazji na okupowaną przez Niemcy część Europy. Akcja miała być skierowana zarówno do członków Sokolstwa, jak i do całej amerykańskiej Polonii, i rozpoczynać się również w dniu 9 września 1943 r.

Komunikaty w tej sprawie zostały rozesłane do wszystkich okręgów i gniazd związku. Polecono lokalnym strukturom organizowanie komitetów sprzedażowych. Sam zarząd Sokolstwa, rozpoczynając kampanię, zakupił obligacje na kwotę 25 tysięcy dolarów.

W każdym numerze oficjalnego organu prasowego związku „Sokół Polski” podawano długie listy nazw gniazd i nazwisk osób, które zakupiły obligacje oraz kwot, jakie na to przeznaczyły. Członkowie Sokolstwa tworzyli liczne komitety sprzedaży obligacji oraz punkty ich dystrybucji. W akcję włączyli się artyści, sportowcy, a nawet uczniowie szkół.

Uroczystość poświęcenia trzech bombowców Boeing B-17 w budynku audytorium Sokolstwa Polskiego w Ameryce. Pittsburgh, 21 listopada 1943 r. (fot. z zasobu AIPN)

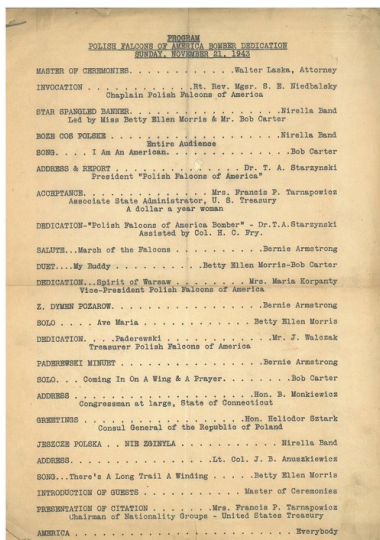
**Sala z zaproszonymi gośćmi
podczas uroczystości poświęcenia
trzech bombowców Boeing B-17.
Pittsburgh, 21 listopada 1943 r.
(fot. z zasobu AIPN)**

„Polish Falcons of America”, „Spirit of Warsaw” oraz „Paderewski”

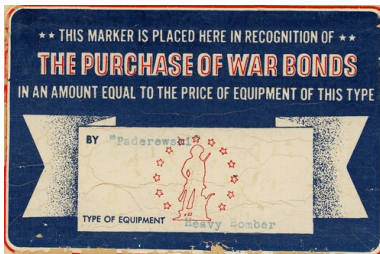
Sprzedaż obligacji przerosła oczekiwania organizatorów, natrafiono na bardzo podatny grunt i sprzyjające okoliczności. Sytuacja na froncie, wizja zwycięstwa, a może przede wszystkim fakt posiadania przez niemal każdą rodzinę krewnych w walczącej armii, stały się kluczowe dla powodzenia tego przedsięwzięcia. Udało się w sumie sprzedać obligacje za ponad półtora miliona dolarów. Pozwoliło to na sfinansowanie aż trzech maszyn.

W uroczystości symbolicznego poświęcenia samolotów, która miała miejsce 21 listopada 1943 r. w budynku audytorium Sokolstwa w Pittsburghu, oprócz licznie zgromadzonej drużyny sokolej, wzięli udział m.in.: konsul generalny RP w Pittsburghu Heliodor Sztark, polonijny kongresman Bolesław Monkiewicz oraz przedstawiciele amerykańskich sił powietrznych. Bombowce otrzymały nazwy: *„Polish Falcons of America”, „Spirit of Warsaw”* oraz *„Paderewski”*. Na każdym z nich umieszczono identyfikator z nazwą oraz informacją, że zakupiono je w drodze sprzedaży obligacji wojennych.

Program uroczystości poświęcenia trzech bombowców Boeing B-17, zorganizowanej przez Sokolstwo Polskie w Ameryce, 21 listopada 1943 r. (z zasobu AIPN)

Exemplarz znaczka umieszczonego na bombowcu Boeing B-17 „Paderewski” po przeprowadzonej przez Sokolstwo Polskie w Ameryce akcji zakupu obligacji wojennych, ok. 1944 r. (z zasobu AIPN)

**Artykuł z pisma „Sokół Polski” z
fotografią Boeinga B-17
zakupionego ze środków
finansowych członków Sokolstwa
Polskiego w Ameryce, 21
września 1944 r. (z zasobu AIPN)**

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ